

Szlakiem walk nad Rawką

Szlak pieszy: Bolimów PKS – Budy Grabskie – Skierniewice -Rawka PKP – Kamion PKS – „Szlak walk nad Rawką”

- **Bolimów** – wieś, siedziba gminy, dawniej miasto o bogatej historii. Zabytki: zachowany układ urbanistyczny, kościoły, kaplice i cmentarze wojenne, pamiątki związane z I wojną światową. Rozległe łąki na terasie zalewowej Rawki. Przystanek PKS linii Skierniewice - Bolimów-Sochaczew oraz Skierniewice -Bolimów – Nieborów - Łowicz.
- Krasnow – wieś w pobliżu Bolimowa, dworek z resztką parku.
- Halin – uroczysko, część wsi Joachimów-Mogiły, dworek z otaczającym go parkiem.
- Mauzoleum – cmentarz żołnierzy niemieckich z I i II wojny światowej.
- Skrzyżowanie ze szlakiem zielonym Skierniewice – Żyrardów – Radziejowice.
- **Joachimów-Mogiły** – wieś o charakterze letniskowym, ośrodek wypoczynkowy, pomnik powstańców 1863r., pole bitwy stoczonej 7 lutego 1863r.
- Wysoki brzeg Rawki – ślady okopów i działobitni z I wojny światowej. Na skarpie liczne drzewa powalone przez bobry.
- Dolina rzeki Grabinki - teren przyszłego rezerwatu przyrody.
- Skrzyżowanie z entomologiczną ścieżką dydaktyczną (Owady wodne).
- Dolina Rawki– rezerwat przyrody. Liczne oczka wodne, starorzecza, teren o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.
- Leśniczówka „Prochowy Młynek” – w pobliżu bogate lasy olchowe nad rzeką Grabinką i bory sosnowe.

- Dolina rzeki Korabiewki – fragmenty grądów w dolinie leśnego strumyka.
- **Budy Grabskie** – wieś o charakterze letniskowym, węzeł szlaków (skrzyżowanie ze szlakiem zielonym Skierniewice– Żyrardów – Radziejowice, żółtym pieszym Boguszyce – Nieborów i żółtym rowerowym Skierniewice-Rawka PKP – Nieborów) Pracownie Terenowe Dyrekcjo Bolimowskiego Parku Krajobrazowego– punkt informacji turystycznej, biblioteka, „Zielona Szkoła”, stołówka, domki kempingowe.
- Budy Grabskie – most na rzece Rawce będącej rezerwatem przyrody. Dobre miejsce do przeprowadzenia zajęć dydaktycznych.
- Budy Grabskie – krzyż przydrożny z lufy armatniej – pamiątka z II wojny światowej.
- Rezerwat „Kopanicha” – rezerwat przyrody na terenie Lasów Państwowych, leśn. Grabina.
- Budy Grabskie – cmentarz z I wojny światowej.
- Budy Grabskie – most na rzece Rawce, tzw. „most Kopersteina”, Skrzyżowanie ze ścieżkami dydaktycznymi: „Rokita – ostoja bobrów” i „Skrajem Puszczy Bolimowskiej” dolina rzeki Rokity, siedliska bobrów.
- Gajówka „Ruda” – parking, pole namiotowe w pobliżu młyn na Rawce. Skrzyżowanie z rowerową ścieżką dydaktyczną „Droga leśników”. Skrzyżowanie z czarnym szlakiem łącznikowym do stacji PKP Skierniewice-Rawka i z żółtym szlakiem pieszym Boguszyce – Nieborów.
- Bór sosnowy na terasie nadzalewowej Rawki.
- **Samice** – wieś, wspominana w kronikach Jana Długosza, niegdyś miejsce pozyskiwania rudy darniowej i wytopu żelaza w dymarkach. Cmentarz z I wojny światowej, młyn na Rawce, we wsi liczne kapliczki istare drewniane chałupy.
- **Kamion** – wieś, dwór z otaczającym go parkiem, zbiornik wodny na Rawce, elektrownia, za wsią za wysokim brzegu doliny Rawki dwa cmentarze z I wojny światowej. Przystanek PKS linii Skierniewice – Puszcza – Mariańska – Żyrardów oraz Skierniewice – Jeruzal i Skierniewice– Huta Zawadzka – Rawa Mazowiecka (Biała Rawska).

Walory edukacyjne projektowanego szlaku turystycznego

Projektowany szlak posiada bardzo wysokie walory edukacyjne, związane z okresem pierwszej i drugiej wojny światowej, tradycyjnym rzemiosłem oraz sakralną i świecką kulturą materialną. Przyczyniać się będzie do zwiększenia wiedzy o historii i kulturze regionu. Poruszając się po nim można zobaczyć:

- Cmentarze wojenne
- Pozostałości okopów i działobitni z okresu I wojny światowej
- Liczne pomniki
- Miejsce stoczonej przez powstańców w 1863 roku bitwy
- Zabytki architektury sakralnej
- Oryginalny, działający, warsztat garncarski
- Tradycyjną zabudowę wiejską
- Dworki i przydworskie założenia parkowe
- Przydrożne i śródleśne krzyże i kapliczki
- Kolektory słoneczne w Centrum Edukacji Ekologicznej w Budach Grabskich

Równie interesująco przedstawiają się walory przyrodnicze szlaku. Może on być wykorzystany do przyrodniczych zajęć dydaktycznych. Jest on szczególnie polecany do zajęć związanych z oznaczaniem flory łąkowej i do obserwacji awifauny. Miejsca, gdzie powinny być przystanki dla przeprowadzenia zajęć przyrodniczych to przede wszystkim:

- **Grabie** - bujne łąki, duża różnorodność roślinności łąkowej, ziołoroślowej i zaroślowej, duża różnorodność siedlisk (łąki, ziołorośla, starorzecza, zarośla wierzbowe, naturalnie meandrująca rzeka),
- **Dolina rzeki Korabiewki** – do przeprowadzenia zajęć z geomorfologii doliny rzecznej oraz z roślinności grądów. Doskonale widoczne wszystkie elementy doliny rzecznej (terasy, koryto, meandry itp.) pozwalają na przeprowadzenie doskonale zilustrowanych zajęć z geomorfologii. Każdy botanik doceni urok cienistego grądu wraz z całym zestawem roślin charakterystycznych dla tej formacji roślinnej.
- **Dolina rzeki Grabinki** – miejsce interesujące ze względu na niepowtarzalny skład gatunkowy entomofauny związanej z dolinami niewielkich cieków.

Wymienione miejsca nie są jedynymi wartymi uwagi przyrodnika. Duża różnorodność środowisk pozwala na ustalenie przystanków dydaktycznych zgodnych z indywidualnymi potrzebami.